

²⁰ Там само. – С. 297.

²¹ Костенко О. М. Що є право? Про основи «натуралістичної» юриспруденції у світлі соціального натуралізму / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://usw.com.ua/profiles/blogs/scho-ie-pravo-pro-osnovi>

Резюме

Губар К. А. Маловідомі сторінки державно-правових поглядів викладачів Київської духовної академії 1-ї пол. XX ст.

Здійснюється огляд і аналіз поглядів на державу та право професорів Київської духовної академії. На основі аналізу праць, наводяться основні правові ідеї таких професорів: Ю. Д. Подгурський, М. Л. Зайцев, Н. А. Фаворов, С. О. Булатов та О. Г. Лотоцький.

Ключові слова: історія українського права, юридична освіта, юридична наука, держава, церква, Київська духовна академія, освітні програми, природне право, поліцейське право, моральний закон.

Резюме

Губарь Е. А. Малоизвестные страницы государственно-правовых взглядов преподавателей Киевской духовной академии 1-й пол. XX в.

Осуществляется обзор и анализ взглядов на государство и право профессоров Киевской духовной академии. На основе анализа работ, приводятся основные правовые идеи таких профессоров Ю. Д. Подгурський, Н. Л. Зайцев, Н. А. Фаворов, С. А. Булатов и А. Г. Лотоцкий.

Ключевые слова: история украинского права, юридическое образование, юридическая наука, государство, церковь, Киево-Могилянская академия, Киевская духовная академия, учебные программы, природное право, полицейское право, моральный закон.

Summary

Hubar K. Less known pages of state-legal views of teachers Kyiv Theological Academy, the first half of the XX.

Is carried out a review and analysis views on the state and law professors of Kyiv Theological Academy. Based on the analysis publications contains basic legal ideas of professors Y. Podhursky, M. Zaitsev, N. Favorov, S. Bulatov and O. Lototsky.

Key words: History Ukrainian law, legal education, legal science, state, church, Kyiv Theological Academy, curriculum, natural law, police law, moral law.

УДК 341.981:378.011.3

О. Є. ПРОЦЬ

Олександра Євстахіївна Проць, кандидат юридичних наук, доцент Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сьогодні в Україні здійснюється динамічне оновлення законодавства у сфері освіти, диверсифікація освітніх програм і змісту освітньої діяльності, головною метою яких є компетентнісно-орієнтована освіта, що полягає у комплексному засвоєнні знань та способів практичної діяльності, завдяки яким фахівець зможе успішно реалізувати себе в різних галузях професійної діяльності. У таких умовах актуалізується проблема формування професійної компетентності педагогічних працівників, яка досліджується передовсім психолого-педагогічними науками. Однак окремої уваги варте, на нашу думку, питання оновлення концептуальних основ правової освіти педагогічних кадрів, що допоможе вирішити проблему неузгодженості запитів суспільства до рівня правової компетентності педагога, який наразі не є адекватним соціально-правовій реальності. Це питання має велике значення і тому потребує дослідження.

У сучасній педагогічній науці компетентнісний підхід у вищій освіті досліджують Н. Бібік, І. Зимня, І. Єрмаков, Л. Карпова, В. Лозова, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський, Т. Шамова та ін. Однак правова компетентність педагога як складова його професійної компетентності належного відображення в науковій літературі, особливо в юридичній, поки не отримала. Частково вона висвітлена у роботах вітчизняних учених М. Городиського, О. Іваній, О. Коцюби, Л. Рябовол, а так само російських дослідників, серед яких А. Анікіна, А. Коротун, П. Постніков та ін. Незважаючи на доволі переконливі результати, отримані науковцями, остаточно не визначена концептуальна модель навчання у педагогічному вищі, зорієнтованого на здобуття компетенцій та компетентностей у правовій сфері, і перелік складових правової компетентності педагога.

Метою статті є уточнення розуміння компетентності педагогічного працівника як системи складно структурованих феноменів і визначення місця й ролі правової компетентності у цій системі.

© О. Є. Проць, 2016

Державна політика у сфері розвитку правової культури та правосвідомості громадян спрямована на утвердження поваги до закону, доброчесності й сумлінності як домінуючої моделі соціальної поведінки, а також на подолання правового нігілізму в суспільстві, що перешкоджає розвитку України як сучасної правової держави. Активними учасниками правової політики держави є педагогічні працівники, які покликані не лише забезпечувати неухильне дотримання прав учасників освітнього процесу, захист їх інтересів, розуміння правових основ регулювання суспільних відносин, а й, передовсім, задовольняти потреби суспільства у формуванні правової культури учнів. Саме від педагога значною мірою залежить, наскільки учні зможуть освоїти позитивний досвід участі у правовідносинах, усвідомити особистісний сенс правомірної поведінки, набути соціально значущих правових орієнтацій.

Педагогічний навчальний заклад повинен забезпечувати підготовку вчителя, здатного продуктивно розв'язувати навчальні і виховні завдання, які спрямовані на формування особистості іншої людини, тобто «нового вчителя», спроможного забезпечити особистісне становлення учня в постіндустріальну епоху¹.

У Законі України «Про загальну середню освіту» вчитель (педагогічний працівник) визначається як особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює професійну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в навчальних закладах системи загальної середньої освіти².

Як правило, у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя акцентується на формуванні його професійної культури, для позначення якої використовуються поняття «професіоналізм»³, «професійна компетентність»⁴. При цьому «компетентність» пов'язується з обізнаністю, кваліфікованістю, досвідом, що є суто педагогічними категоріями і передбачає відповідність фахівця вимогам професійної діяльності як на рівні особистісному, так і діяльнісному. Проаналізувавши літературу, присвячену дослідженню проблеми професійної компетентності педагога, І. Шмиголь дійшла висновку, що професійна компетентність педагога – це складний комплекс, який включає професійні знання, вміння, навички, готовність до діяльності, а також цілий ряд професійно важливих особистісних якостей, таких як: креативність, мобільність, комунікабельність, толерантність, урівноваженість, чуйність, доброзичливість, прагнення до самопізнання, саморозвитку й самореалізації, саморефлексії та ін.

Тобто, професійну компетентність педагога слід розуміти не лише як систему базових знань та умінь, а й, передовсім як сукупність ціннісних орієнтацій, мотивацій його діяльності та загальну культуру. Як уявляється, невід'ємним компонентом системи професійної компетентності педагога є також правова компетентність. Варто погодитися з думкою О. М. Іваній, яка вважає: стосовно вчителя необхідно ставити питання про компетентність у галузі права як частину його загальної і правової культури, яка забезпечується всім змістом освіти вчителя. Такі вчителі, володіючи правовою компетентністю, здатні бути лідерами, творцями, професійно реагувати на «виклики» суспільства, на зміни в соціальних вимогах до освіти⁵.

Як частина загальної і правової культури правова компетентність учителя містить у собі: знання про значення, основні сфери й механізми правового регулювання суспільних відносин; уміння бачити правові аспекти різноманітних соціальних конфліктів і визначати шляхи їх вирішення правовими засобами; здатність аналізувати правові ситуації, прогнозувати правові наслідки власних рішень і дій; готовність і вміння своєю творчою діяльністю у процесі навчально-виховної роботи проектувати правову особистість учня, створювати умови для її всебічного й гармонійного розвитку та у такий спосіб сприяти формуванню правової свідомості та правової активності молодих громадян України.

Отже, правову компетентність педагога можна визначити як інтегровану особистісну властивість фахівця у сфері освіти, що відображає єдність його теоретичної підготовленості та практичної здатності до правомірної професійної діяльності й здійснення правової освіти і правового виховання, захисту прав та інтересів дітей.

Як твердить Л. Т. Рябовол, педагогічна компетентність є кінцевим результатом навчальної діяльності студента педагогічного вишу. Серед педагогічних компетентностей, які утворюють систему, розрізняють ключові та спеціальні. До ключових компетентностей, що мають бути сформованими у випускника, зараховують такі, як: гностичні, конструктивні, організаційні, комунікативні, аналітичні, прогностичні, творчі, проєктивні, інформаційні. Вони реалізуються через спеціальні компетентності, які й відображають специфіку конкретної педагогічної діяльності, зокрема діяльності вчителя правознавства. Водночас специфіку педагогічної діяльності вчителя правознавства дослідниця чітко не визначає, обмежуючись загальними формулюваннями: «Підготовка вчителя правознавства має забезпечити виконання ним у подальшій професійній діяльності функцій навчання правознавства, якими є освітня, розвивальна, виховна, саморозвитку та самовдосконалення, сприяння соціалізації молоді. Вчитель правознавства повинен сприяти формуванню в учнів системи загальнолюдських, національних та особистісних цінностей і ціннісних орієнтацій, можливостей для свідомого вибору моделей поведінки, відповідних потребам і викликам української держави, демократії, інформаційного суспільства»⁶.

О. В. Коцюба вважає, що педагогічна компетентність вчителя з правових дисциплін охоплює високу правову культуру педагога та відповідний ступінь його правової свідомості. Крім того – досконале знання змісту правових дисциплін, що викладаються ним відповідно до навчальних планів та освітніх програм, знання дитячої психології, педагогіки, методик викладання дисциплін та вміння використовувати ці навички для вирішення конкретних педагогічних ситуацій з метою забезпечення найефективнішої правової підготовки учнів⁷.

Правова компетентність педагога має низку особливостей, які відрізняють її від правової компетентності інших фахівців. По-перше, вона передбачає знання правових норм і наявність досвіду їх реалізації не тільки у сферах повсякденної взаємодії людей у суспільстві, а й у сфері освіти, що, зокрема, включає знання правового статусу дитини, гарантій дотримання і захисту прав неповнолітніх. По-друге, правова компетентність є передумовою правомірної поведінки педагога у процесі його професійної діяльності, що допомагає реалізовувати, а в разі необхідності – й відстоювати професійні права та належно виконувати професійні обов'язки. І, по-третє, саме правова компетентність учителя слугує чинником розвитку правової культури і правосвідомості учнів.

Правова компетентність педагогічного працівника, безперечно, має складну внутрішню будову. І. Галдецька пропонує виділяти такі компоненти правової компетентності вчителя як суб'єкта освітніх правовідносин та відповідно до них зробити спробу побудувати модель правової компетентності вчителя як суб'єкта освітніх правовідносин, що містить мотиваційно-ціннісний (особистісна та професійна потреба в правовій інформації, позитивне ставлення до права; потреба в правовій самоосвіті; правові переконання; правомірна поведінка; позитивне відношення до правового навчання й виховання учнів; здатність до застосування правових знань на практиці), когнітивний (комплекс знань основ Конституції України; законів, що регулюють освітню діяльність; прав і свобод людини і громадянина; основ теорії держави і права, конституційного, адміністративного, цивільного, трудового, екологічного, кримінального і сімейного права; правових основ захисту прав і свобод людини й громадянина; специфіки проведення позакласних заходів), комунікативний (наявність комунікативних здатностей: уміння розуміти учнів, їхніх батьків, колег, їхні особистісні особливості та ціннісні правові настанови), діяльнісно-рефлексивний (уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, відбирати правову інформацію для розв'язання завдань правового навчання та правового виховання учнів; аналізувати свій навчальний предмет, виокремлюючи в його змісті елементи права, інтерпретувати текст правових джерел, оперувати поняттями з різних галузей права, оцінювати позитивні властивості й недоліки правової інформації та доводити її до своїх колег, учнів та їхніх батьків; уміння здійснювати пошук у комп'ютерних правових системах «ЛІГА-ЗАКОН», «Нормативні акти України» тощо)⁸. Загалом погоджуючись із запропонованим дослідницею підходом, зауважимо, що вона певною мірою ототожнює поняття «компетентність» та «компетенція». Ми ж поділяємо думку, що повинні мати місце обидва терміни, оскільки компетентність слід трактувати як інтегральну характеристику, що охоплює спектр окремих компетенцій, адже, як твердить С. В. Лейко, компетенція пов'язана з певним видом діяльності, а компетентність – з особистістю, з її внутрішніми якостями та здібностями⁹. Тому структурними елементами правової компетентності ми пропонуємо вважати такі її змістовні компоненти: ціннісно-смысловий, рефлексивно-оцінний, когнітивно-нормативний, функціонально-діяльнісний. Ціннісно-смысловий компонент відображає глибину засвоєння педагогом правових цінностей, сформованість внутрішніх мотивів пізнання правових основ регулювання суспільних відносин, наявність позитивної особистісної установки на правомірне здійснення професійної діяльності. Рефлексивно-оцінний компонент визначає здатність педагога до правової оцінки власної діяльності, осмислення її результатів і корегування змісту правових відносин педагога з іншими суб'єктами освітньої діяльності; недопущення протиправних учинків. Когнітивно-нормативний компонент передбачає як системне, цілісне засвоєння правових знань, необхідних для здійснення правомірної педагогічної діяльності, правового виховання учнів, захисту їх прав, так і розуміння дефініцій, принципів і норм права загалом. Функціонально-діяльнісний компонент забезпечує вирішення правових ситуацій, активну участь педагога у правовідносинах, здійснення правового виховання учнів і діяльності щодо захисту їхніх прав.

Наповненість компонентів правової компетентності розглядається крізь призму правових компетенцій, які майбутній фахівець освоює у процесі професійної освіти. До таких компетенцій належать правоорієнтаційна, правореалізаційна, правовиховна, правозахисна. Інакше кажучи, правові компетенції, що входять в конструкт професійної компетентності майбутнього вчителя, є сплавом складових елементів його підготовки у навчальному закладі і забезпечують здатність та готовність суб'єкта здійснювати професійну освітню та науково-дослідну діяльність в сфері викладання, зокрема ставити перед собою значущі цілі і здійснювати планування своєї професійної діяльності, творчо підходити до розв'язання завдань, використовуючи сучасні технології і засоби, здійснювати рефлексію отриманих результатів¹⁰.

На думку російських дослідників, критеріями сформованості ПКП є: професійно-правова спрямованість, що визначає ставлення особистості до права як цінності; професійно-правова інформованість, що включає сукупність правових та педагогічних знань, актуальних для вирішення педагогом професійних завдань; професійно-правова активність, що виявляється в самостійному пізнанні правових явищ, розв'язанні професійних завдань з позицій права, освоєності методів правовиховної та правозахисної діяльності; професійно-правова самооцінка, що виявляється в здатності до аналізу й оцінки своєї поведінки з позицій його правомірності¹¹. Приєднуючись до такої думки, водночас зауважимо, що вищезазнані здатності й готовності вчителя є результатом цілеспрямованої діяльності студентів упродовж навчання у педагогічному виші. Важливе значення у процесі фахової підготовки у вищому навчальному закладі має правова освіта. Досліджуючи педагогічні умови забезпечення змісту правової освіти майбутнього вчителя, М. І. Городиський доходить висновку, що педагогічний вуз готує своїх випускників до роботи у певному правовому полі та соціально-політичних умовах, а тому професіоналізм спеціаліста передбачає оволодіння правовими знаннями та уміннями з настановою на обов'язковість їх застосування у конкретній ситуації. Правова освіта вчителя – інтегрований показник, у якому відбивається гармонійна упорядкованість і узгодженість усіх ідейно-правових та практичних елементів, які проявляються у процесі педагогічної діяльності¹².

Російські дослідники наголошують, що правова освіта у педагогічних вишах має свої особливості, пов'язані з їх спеціалізацією, яка полягає у двохелементному об'єкті і ускладненні у зв'язку з цим професійно-правовою підготовкою педагогів¹³. Тобто, безпосереднім об'єктом впливу правової освіти у педагогічному виші є свідомість студента, який здобуває фах вчителя, і опосередкованим – свідомість майбутніх учнів, щодо яких вчитель має значні потенційні можливості впливу на формування правової особистості.

У вищих педагогічних навчальних закладах повинні бути обов'язковими такі дисципліни, як правознавство та конституційне право України, оскільки правові знання необхідні вчителю передовсім для того, щоб передати їх учням, виробити у них основи правового мислення, сформувати навички правомірних вчинків. Досягнення високого рівня правової підготовки має здійснюватися шляхом: розгляду навчального матеріалу на лекціях та самостійного вивчення навчального матеріалу на основі навчально-методичних комплексів; розв'язання практичних завдань, спрямованих на набуття вмінь і навичок на практиці застосовувати набуті теоретичні знання; участі у семінарських заняттях з метою розвитку критичного мислення, вироблення установок щодо використання у професійній діяльності здобутих знань, вмінь і навичок; написання та захисту індивідуальних творчих завдань і рефератів; позааудиторної роботи тощо. Однак обмеженість навчального часу, відведеного на вивчення правових дисциплін, і переважання репродуктивних методів навчання потребує створення додаткових умов для формування правової компетентності, серед яких: упровадження інтерактивних технологій та інноваційних методів навчання, диверсифікація змісту правових дисциплін шляхом зосередження уваги студентів на реалізації норм права у сфері професійної діяльності педагога; поглиблення структурно-логічних зв'язків між правовими та педагогічними навчальними дисциплінами для комплексного розвитку правових компетенцій; розширення можливостей педагогічної практики для набуття досвіду реалізації правових компетенцій тощо.

Підсумовуючи, зазначимо, що демократизація освітньої сфери в Україні сприяє професійній реалізації педагога і водночас підвищує ступінь його відповідальності за результати своєї праці. Правова компетентність учителя є важливою умовою забезпечення державної політики не лише в галузі освіти, а й у сфері розвитку правової культури та правосвідомості громадян. Правова компетентність учителя є його інтегрованою професійно-особистісною характеристикою, що охоплює правові ціннісні орієнтації, глибокі теоретичні знання, практичні вміння, здібності та якості, необхідні й достатні для професійної діяльності та здійснення правової освіти і правового виховання, захисту прав та інтересів дітей.

¹ Андрущенко В. Формування особистості вчителя в сучасних умовах / В. Андрущенко, І. Табачек // Політичний менеджмент. – 2005. – № 1 (10). – С. 58–69. – С. 58.

² Про загальноу середню освіту : Закон України від 13 травня 1999 р. № 651-ХІV (редакція від 20 червня 2016 р.) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

³ Білозерська С. Професіоналізм й особистісна спрямованість в моделі майбутнього педагога / С. Білозерська // Освіта регіону: український науковий журнал. – 2012. – № 2 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/504>

⁴ Шмиголь І. Сутність та структура професійної компетентності педагога / Ірина Шмиголь // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2011. – № 4 (Ч. 1). – С. 198–204.

⁵ Іваній О. М. Формування правової компетентності майбутнього вчителя : навч.-метод. посіб. / О. М. Іваній. – Суми : Університетська книга, 2011. – 112 с. – С. 9.

⁶ Рябовол Л. Т. Професійна компетентність учителя правознавства як умова формування правової компетентності учнів / Л. Т. Рябовол // Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини. – 2011. – Ч. 1. – С. 137–143. – С. 140.

⁷ Коцюба О. В. Педагогічна компетентність вчителя з правових дисциплін / О. В. Коцюба // Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. – Хмельницький, 2009. – Вип. 6. – С. 100–104. – С. 100.

⁸ Галдецька І. Г. Теоретичні основи формування правової компетентності у майбутніх учителів як педагогічна проблема / І. Г. Галдецька // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2014. – Вип. 28. – С. 265–269. – (Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2014_28_57

⁹ Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз / С. В. Лейко // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2013. – Вип. 4. – С. 128–135. – С. 135.

¹⁰ Сыпачева Г. Ш. Определение понятия правовых компетенций будущего учителя / Г. Ш. Сыпачева // Научное обозрение. Педагогические науки. – 2015. – № 3. – С. 114–114 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedagogy.science-review.ru/article/view?id=1305>

¹¹ Аникина А. С. Правовая компетентность как планируемый результат профессиональной подготовки педагога / А. С. Аникина, П. Г. Постников // Педагогическое образование и наука. – 2012. – № 2. – С. 24–28.

¹² Городиский М. І. Педагогічні умови забезпечення змісту правової освіти майбутнього вчителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / М. І. Городиский. – Х., 1999. – 18 с.

¹³ Коротун А. В. Правовая компетенция социального педагога: теория и практика формирования в вузе : моногр. / А. В. Коротун ; Урал. гос. пед. ун-т, Ин-т социал. образования. – Екатеринбург : [б. и.], 2014. – 210 с.

Резюме

Проць О. Є. Правова компетентність учителя як складова його професійної компетентності.

У статті досліджено правову компетентність педагога як складову його професійної компетентності. Уточнено розуміння поняття компетентності. Виявлено особливості правової компетентності вчителя та визначено її структурні компоненти: ціннісно-смісловий, рефлексивно-оцінний, когнітивно-нормативний, функціонально-діяльнісний. Наголошено на необхідності формування правової компетентності студентів педагогічних вишів шляхом вивчення правових дисциплін.

Ключові слова: компетенції, правова компетентність, правова освіта, професійна компетентність.

Резюме

Проць А. Е. Правовая компетентность учителя как составляющая его профессиональной компетентности.

В статье исследована правовая компетентность педагога как элемент его профессиональной компетентности. Уточнено понимание понятия компетентности. Определены особенности правовой компетентности учителя и ее структурные компоненты: ценностно-смысловой, рефлексивно-оценочный, когнитивно-нормативный, функционально-деятельностный. Акцентируется на необходимости формирования правовой компетентности студентов педагогических вузов путем изучения правовых дисциплин.

Ключевые слова: компетенции, правовая компетентность, правовое образование, профессиональная компетентность.

Summary

Prots O. Legal competence of teachers as part of their professional competence.

The report covers legal competence of teachers as part of their professional competence. The concept of competence is clarified. Special features of teachers' legal competence are revealed and its structural components are defined. These are as follows: value-semantic, reflexive and evaluative, cognitive-normative, activity - functional. The necessity of formation of students' legal competence in pedagogical universities by studying legal sciences is underlined.

Key words: legal competence, legal education, professional competence.

UDC 340.1

Y. SAGAIK

*Yuliya Sagaidak, PhD in Law, Senior Lecturer of Law
Faculty in the Kyiv National economic University
named after V. Hetman*

**THE CONTRACTS KIEVAN RUS WITH BYZANTIUM AS A SOURCE OF LAW
KIEVAN RUS AND IMPORTANT INSTRUMENT FOR GEOPOLITICAL SITUATION
IN MODERN UKRAINE**

Actuality. In the context of public-political reforms and European integration processes in Ukraine, the state now requires new approaches and transformations of classical worldviews. The best source for that story. Given the fact that Ukraine is essentially an informal successor of Kievan Rus, should contact the state and legal traditions of this ancient country.

The power of Kievan Rus in medieval times no doubt. It was a developed nation that has made a significant impact on the political life of Europe, neighboring Asian countries and the countries that were of great importance in the system of trade between Europe and Asia. It was the shield that protected Europe from nomadic hordes. Considerable authority Kievan Rus in the medieval world was confirmed by numerous international agreements and close ties matrimonial Grand Prince with many foreign towns (Byzantium, France, England, Sweden, Hungary, Norway, etc.). Ironically, the experience of this great medieval state may need in addressing contemporary foreign policy and domestic issues facing Ukraine. Therefore, it is necessary to study the historical and legal past of Kievan Rus, preserving its traditions and experience of state-legal regulation of various spheres of public life.

Therefore, our study will focus on the historical and legal analysis of contracts Kievan Rus with Byzantium as sources of law in the ancient state.

The issue of historical and legal analysis of contracts Kievan Rus from Byzantium to pay attention to such scholars as Klyuchevskii V., Tatsiy V., Chernyaev V., Ivanov V., Kulchytsky V. and others, but to turn to the historical and legal experience of legal regulation of trade, military-political and other relations of Kievan Rus Ukraine in the context of succession and restoration of historical traditions of Ukrainian state in the period of social and political reforms first proposed by the author.

The goal: to give historical and legal analysis of contracts Rus with Byzantium and bring them significant influence on the development of the law of Kievan Rus in the context of the restoration of historical justice and formation of traditions of the Ukrainian legal succession.

More than five centuries Kievan Rus was in close relations with Byzantium. The formation of the Old Russian state and law occurred in a variety of contacts with the Byzantines. Of particular impact on the rights of Kievan Rus had contracts with Byzantium Kiev princes.

In ancient times, times of Kievan Rus, the history of law was represented mainly by customary law, and at the same time there are contracts. It was as international treaties and agreements as Russian princes together.

The first legal document of our country have contracts with Byzantium. These agreements – the results of the military campaigns of Kievan Russia's princes. Contracts concluded in writing; This was new for Russia, because before that there was no written collections of customary law. "Russian law" was spoken vault customary law.